

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Демешкант Наталія Андріївна,
д.пед.н., професор кафедри інноваційної діяльності
в АПК НУБіП України, к.611, к.10

demesz@mail.ru

ЛЕКЦІЯ 6

ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМСТВА. ЕКОАУДИТ

1. Складові екологічної культури підприємства.
2. Екологічний аудит як основний інструмент екологічного менеджменту.

Екологічна культура підприємства

специфічний спосіб діяльності персоналу і промислового підприємства, направлений на гармонізацію його відносин з природним середовищем

Екологічно спрямоване
виробництво

Зниження негативного
впливу діяльності
підприємства на стан
довкілля

Носій екологічної культури підприємства

ПЕРСОНАЛ

*прогнозування наслідків дії
підприємства на оточуюче середовище*

Структура екологічної культури

КОМПОНЕНТ

ХАРАКТЕРИСТИКА

мотиваційно-ціннісний

відношення персоналу до природного середовища, інтегроване в систему домінуючих мотивів *екологічної діяльності і поведінки промислового підприємства*

змістовно-операційний

оволодіння персоналом системою екологічних знань, широким арсеналом екологічних умінь, системою норм і правил відношення до природи – екологічною етикою

операційно-дієвий

оволодіння персоналом системою екологічних знань, широким арсеналом екологічних умінь, системою норм і правил відношення до природи – екологічною етикою

емоційно-вольовий

позитивне відношення персоналу до екологічної діяльності, зацікавленість, захопленість, вольова напруга в рішенні проблем природного середовища

Розвиток екологічної культури підприємств досягається шляхом :

- формування екологічної свідомості персоналу і контактних аудиторій;**
- формування ціннісних екологічних орієнтирів;**
- формування знань у сфері екології, екосистем, природокористування;**
- формування інтелектуальних систем управління природоохоронними заходами;**
- реалізація потреби екологічної діяльності;**
- розвиток і постійне вдосконалення природоохоронної діяльності**

Напрями впровадження комплексної екологічної культури підприємства

I. Екологія виробничих систем

водні ресурси,
атмосфера, навколишнє
середовище

II. Екологічні інноваційні проекти

відходи виробництва,
пластикові пляшки,
альтернативна
енергетика

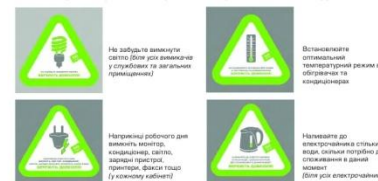

III. Розвиток екологічної свідомості

колектив, «зелений офіс»,
зовнішні акції

Інформаційні наліпки в офісах підприємств
ВАТ «Концерн Галифтогаз» та підприємств «Універсальної інвестиційної групи»

Результати запровадження комплексної екологічної культури:

збереження водних ресурсів за рахунок **повторного і зворотного водокористування**

переробка і повторне використання відходів власного виробництва

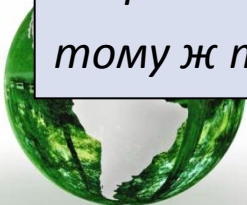
зниження сумарного викиду забруднюючих речовин у **атмосферне повітря**

активна робота з **виховання екологічної свідомості** персоналу і населення

підвищення енергоефективності шляхом рекуперації (повернення частини енергії для повторного виростання у тому ж технологічному процесі)

обов'язкова **кваліфікаційна вимога** для всіх посадових осіб - **екологічні знання**

застосування принципів «**зеленого офісу**»

Процес формування підприємства, що **мін.**
впливає на природне середовище та виробляє
екологічно чисті продукти

- формування системи **екологічних інструментів** і дій для стійкого розвитку;
- створення **еколого-економічного механізму** інноваційної діяльності підприємства;
- система **управління екологічними процесами** на підприємстві;
- формування **системи контролю** дії виробництва на екологію;
- **облік чинників прийнятного екологічного ризику** при ухваленні господарських рішень

Що таке екологічний аудит?

**Чому екологічний аудит є інструментом
управління інноваційною діяльністю
підприємства??**

Екологічний аудит

експертиза й аналіз діяльності і звітності господарчого суб'єкта, уповноваженими юридичними (*аудиторська організація*) або фізичними (*еколог-аудитор*) особами з метою визначення їхньої **відповідності діючому екологічному законодавству**, екологічним нормативним актам, стандартам, сертифікатам, правилам, вимогам, постановам і розпорядженням державних і природоохоронних органів по забезпеченню екологічної безпеки, проведення консультацій і видача рекомендацій.

Закон України «**Про екологічний аудит**» від 24 серпня 2004 р.

Об'єкти екологічного аудиту

- підприємства
- установи та організації
- їх філіали та представництва
- об'єднання або окремі виробництва
- інші господарські об'єкти
- системи екологічного менеджменту
- інші об'єкти, передбачені законом

Суб'єкти екологічного аудиту

замовники й виконавці екологічного аудиту

Завдання екологічного аудиту

- збір достовірної інформації про **екологічні аспекти виробничої діяльності** підприємства;
- оцінка впливу діяльності підприємства на **стан навколишнього природного середовища**, здоров'я людей і якість природних ресурсів;
- визначення ступеня екологічного ризику і безпеки здійснюваної діяльності **з метою його зниження** для суб'єктів господарювання, страхових та фінансово-кредитних установ;
- встановлення відповідності підприємства вимогам **екологічного законодавства**, санітарним нормам, будівельним нормам і правилам;
- оцінка ефективності, повноти і обґрунтованості заходів, що вживаються для **охорони навколишнього природного середовища** на підприємстві;
- підготовка об'єктивних і обґрунтованих **еколого-економічних рекомендацій і заходів** на замовлення суб'єктів господарювання щодо **регулювання своєї екологічної діяльності**.

Стратегічні задачі екологічного аудиту

обґрунтування **проекологічної стратегії підприємства** (його політики)

відповідно до плану розвитку
на підставі даних, отриманих у процесі
аудиту

Загальний план проведення екологічного аудиту включає три стадії

I. Попередня стадія

- планування сфери аудиту;
- підбір кадрів для проведення аудиту;
- аналіз особливостей галузі;
- залучення персоналу

II. Стадія аудиту

- перевірка звітності;
- дослідження політики компанії;
- аналіз напрямів менеджменту;
- вибіркове опитування персоналу;
- технічне інспектування

III. Заключна стадія

- оцінка результатів;
- підготовка звіту;
- створення плану дій

Предмет екоаудиту

- екологічна діяльність, захід, умова, система управління навколишнім середовищем і(або) інформація з цих питань

**УКРАИНСКИЙ ЦЕНТР
ЭКОЛОГИЧЕСКОГО АУДИТА И СТРАХОВАНИЯ**

СДЕЛАЕМ НАШ БИЗНЕС ЗЕЛЕНЫМ!

Регистрационный № 28 от 24.11.2005 г. в реестре экологических аудиторов

Структура екологічного аудиту на рівні підприємства

Рис. 1. Структура екологічного аудиту на рівні підприємства

Основні принципи забезпечення ефективності екологічного аудиту

Професійно-етичні

об'єктивність екоаудиторів

- незалежність від керівництва об'єкта аудиту, замовника, а також керівництва організації, що здійснює аудит;
- **компетентність** у питаннях охорони НПС, а також специфіки підприємства, що підтверджується наявністю відповідних документів;
- **збереження конфіденційності** одержуваної в процесі аудиту інформації, її нерозголошення;
- **відповідальність** за проведення екоаудиту в межах, установлених законодавством України;

Методологічні

планування процедури аудиту

- **доцільність** вибору методики і технології аудиту;
- **визначення критеріїв** істотності і вірогідності;
- **аналіз** інформації і **формування** висновків;
- **взаємодія** аудиторів;
- **інформування керівництва** підприємства про результати й ін.

Екологічний аудит в Україні

ДОБРОВІЛЬНИЙ

на замовлення
заінтересованого
суб'єкта за згодою
керівника чи власника
підприємства

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ

на замовлення
заінтересованих *органів*
виконавчої влади або органів
місцевого самоврядування
щодо **об'єктів або видів**
діяльності, які становлять
підвищену екологічну
небезпеку

Види екологічного аудиту

-аудит дотримання стандартів

(зіставлення показників якості навколишнього середовища з положеннями національних і міжнародних стандартів)

визначення необхідних **заходів, спрямованих на приведення екологічних характеристик** даного підприємства у відповідність до стандартів якості навколишнього середовища;

аудит відповідальності

визначається **стан навколишнього середовища і показники його якості** зіставляються з ризиком відповідальності за збиток навколишньому середовищу

Переваги від здійснення екологічного аудиту для підприємства

- розширення ринків збуту для екологічно чистих товарів
- посилення екологізації виробничо-господарської діяльності підприємства
- зменшення витрат на виробництво шляхом використання кращих технологій
- зменшення витрат на утилізацію відходів шляхом зменшення їх обсягів
- зменшення витрат на сировинні та енергетичні ресурси шляхом ефективнішого їх використання
- зниження ймовірності ризику екологічних платежів і штрафів
- покращання іміджу підприємства.

Інструменти регулювання екологічної політики залежно від виду господарської діяльності

Вид господарської діяльності	Інструмент природоохоронного регулювання
Підготовка господарського рішення (розміщення, вибір земельної ділянки, проектування)	Державна екологічна експертиза
Будівництво об'єкта	Державний екологічний контроль
Введення об'єкта в експлуатацію	Державний екологічний контроль, Екологічна сертифікація
Експлуатація об'єкта	Екологічний моніторинг Екологічний контроль Екологічний аудит
Розширення об'єкта без його технічного переозброєння	Екологічний аудит
Розширення об'єкта з одночасним технічним переозброєнням	Державна екологічна експертиза
Реконструкція, технічне переозброєння, консервація чи ліквідація об'єкта	Державна екологічна експертиза, Екологічний аудит

Напрями розвитку системи екологічного аудиту в Україні

1) як один з видів діяльності на ринку робіт і послуг природоохоронного призначення, що підлягає ліцензуванню і проведенню з метою *підвищення ефективності процедур екологічних оцінок, екологічного контролю і практики дозволів для різних видів діяльності, здатних спричинити **потенційно негативний вплив на стан навколишнього середовища***

Напрями розвитку системи екологічного аудиту в Україні

2) як **аудит природокористування**.

На сьогодні розвинений *лише в сфері надрокористування*, пов'язаного зі специфікою гірського виробництва, небезпекою життєдіяльності як на рівні ландшафтів, так і в підземних умовах.

Очевидно, що в перспективі система ЕА охопить і інші сфери природокористування (*водогосподарську діяльність, лісове господарство, рекреаційну діяльність та ін.*).

Напрями розвитку системи екологічного аудиту в Україні

екологічний аудит території (регіон, місто, район).

в Україні розроблено в найменшій мірі, хоча багато проблем соціально-економічної й екологічної незбалансованості зароджуються саме на регіональному і місцевому рівні.

Основні блоки екоаудиту території

- **огляд стану навколишнього середовища** (вода і водопостачання, енергозабезпечення й енергозбереження, забруднення атмосфери, ґрунту, сфера кругообігу з відходами, транспортне обслуговування, шум, біота і зелені насадження й ін.);
- **політика і програми в сфері природокористування й охорони навколишнього середовища** (оцінка стану екологічної політики, програми і системи управління, фінансове регулювання і т.д.);
- **пропозиції з удосконалення екологічної політики на територіальному рівні.**

Висновок

- екологічний аудит є інструментом управління інноваційною діяльністю підприємства тому що :
- - дає змогу підприємствам зменшити свої витрати в процесі виробництва і збільшити прибутки,
- забезпечує довіру населення до їхньої продукції, а отже, і **постійний попит**

Контрольні запитання ЛЕКЦІЇ 6

1. Що таке екологічна культура підприємства?
Охарактеризуйте складові екологічної культури підприємства
2. Поняття еко-аудиту. Методи та види еко-аудиту.

ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИЧНУ РОБОТУ

№6 *(підготувати конспект)*

1. Приклад запровадження екологічної культури на підприємстві України
2. Навести приклади українських підприємств, які успішно пройшли екологічний аудит. Пояснити їхній інноваційний природоохоронний розвиток.

Дякую за увагу !

